

[Bøgholm.]

ken værdi vil det have, hvis et land ophæver pressefriheden, at der kan ydes erstatning til de enkelte personer i landet? Her må det i sandhed være således, at en europæisk domstol kan gribe ind og sige til dette land: I kan ikke stå i det demokratiske folkefællesskab, dersom I ophæver pressefriheden, den er en betingelse for at være med i arbejdet i den demokratiske verden.

De to andre paragraffer i tillægsprotokollen er den såkaldte skoleparagraf og paragraffen om ejendomsretten. I begyndelsen var der nogen ængstelse fra socialistisk side ved tanken om at grundlovfæste retten til ejendom, men det viste sig, at i en række forfatninger i lande, der har gennemført nationalisering, har denne ret til ejendom været fastslået, og man var derfor også fra socialistisk side af den opfattelse, at en nationaliseringspolitik, der blev gennemført under hensyn til almenvellet, således som man opfattede det fra socialistisk side, ikke kunne siges at stride mod den ejendomsretsparagraf, der er tale om her.

Spørgsmålet om skoleparagraffen var vel i og for sig endnu vanskeligere. Oprindeligt var det meningen kun at give forældre ret til sikring af deres børns religionsundervisning. Så sagde man til os, navnlig fra fransk side: Er det egentlig nok? Det må da også være således, at forældre, hvis de ikke ønsker, at børnene skal undervises i religion, men ønsker, at der skal gives dem en anden undervisning, kan kræve det. Den paragraf, der blev resultatet af forhandlingerne, er vel ikke en paragraf, der fra et dansk synspunkt kan siges at være fuldt tilfredsstillende. Det er måske ikke engang en paragraf, der set fra et dansk synspunkt kan siges at være fuldt forståelig, for det hedder i paragraffen, at der er ret til religiøs og filosofisk undervisning, således som forældrene ønsker det. Det er en naturlig ting set fra et fransk synspunkt. Når vi tænker på kirkekampen i Frankrig, er det naturligt fra et fransk synspunkt at kræve ret til religiøs eller filosofisk undervisning, men udenfor Frankrig kan man så sandelig spørge sig selv: Hvad er meningen med filosofisk undervisning, hvad ligger der deri? Der kan ligge alt eller intet, der kan ligge meget eller lidt. Det er et ord, der overhovedet ikke lader sig definere. Navnlig mangler skoleparagraffen det, vi fra vor side gerne havde set der: den internationale anerkendelse af retten for en na-

tional folkegruppe til undervisning i dens egen kultur og dens eget sprog.

Jeg havde lejlighed til som ordfører for samtlige danske delegerede dernede at gøre opmærksom på dette forhold, og det er et forhold, der har været drøftet i rapporter, og som man altså arbejder med. Det anerkendes fra alle sider dernede, at der her er en lakune, at der her er brug for en yderligere lovgivning, men vi kunne altså ikke nå videre i første omgang og har måttet tage det således, som det er.

Når man læser menneskerettighedserklæringen igennem, kan man stille sig selv det spørgsmål: Hvor er i grunden forskellen mellem denne erklæring på den ene side og Østens grundlove på den anden side? Tager vi Østens forfatninger, ser vi en lang række af disse rettigheder udtrykkelig anerkendt, som vi ser det i De Forenede Nationers erklæring, hvor det udtrykkelig gøres til enhvers ret i tilfælde af tiltale at komme for en uafhængig og upartisk domstol. Samme ret findes i teorien i Østen. Går vi de folke-demokratiske forfatninger igennem, ser vi, at der er ret til frihed, men altid med en tilføjelse, nemlig den, at friheden skal udøves i overensstemmelse med folkedemokratiets mål og aldrig kan udøves udenfor disse mål. Dèr gør man med andre ord friheden afhængig af, om den ligger på det herskende partis politiske linie eller ikke, om den tjener kommunismens formål eller ikke. Udenfor kommunismen gives ingen frihed, ikke engang i henhold til grundlovene i det østlige Europa. Det samme forhold træffes jo i russisk lovgivning. I den håndbog, den nuværende udenrigsminister Vishinskij har udgivet om russisk lov, hedder det udtrykkelig, at der er lighed med hensyn til retten, men det tilføjes rigtignok, at retten afhænger af, hvorvidt den udøves i overensstemmelse med statens politik.

Det er en form for ret, som vi ikke kender i Vesten. Det er en form for ret, som vi i øjeblikket møder i Prahaprocesen. Jeg vil gerne stille det direkte spørgsmål til den kommunistiske ordfører under denne debat, om den kommunistiske ordfører anser Prahaprocesen, således som den har været ført, for at være en rigtig proces, eller om man har kritiske bemærkninger at gøre om denne proces. I Prahaprocesen har vi oplevet, at mænd, der har stået som de ledende i staten dernede, pludselig befinder sig på anklagebænken. Man kan gøre sig sine betragt-